

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CHIȘINĂU

Strategia de Reziliență a municipiului Chișinău pentru perioada 2024 - 2030

August 2023

Primăria Municipiului Chișinău

Cuprins

LISTA DE FIGURI.....	3
1. INTRODUCERE.....	4
1.1. CONSULTĂRILE PUBLICE	4
1.2. ALINIAREA CU DOCUMENTELE DE POLITICI ȘI PLANIFICARE LA NIVEL LOCAL.....	5
1.2.1. CONCORDANȚA CU OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ	5
1.2.2. CONCORDANȚA CU PLANUL DE ACȚIUNI: CHIȘINĂU ORAȘ VERDE.....	7
1.2.3. CONCORDANȚA CU STRATEGIA PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ SOCIO-ECONOMICĂ A SPAȚIULUI URBAN	7
1.2.4. CONCORDANȚA CU PROGRAMUL DE PREVENIRE ȘI GESTIONARE A SITUAȚILOR DE URGENȚĂ ȘI EXCEPȚIONALE PENTRU ANII 2022 - 2025.....	8
1.2.5. ROLUL PREZENTEI STRATEGII LOCALE DE REZILIENȚĂ	8
1.3. PERIOADA PROPUȘĂ PENTRU IMPLEMENTARE.....	10
2. ANALIZA SITUAȚIEI	11
2.1. CE ESTE REZILIENȚA?	11
2.1.1. REZILIENȚA LA NIVEL MACRO ÎN CADRUL PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI CHIȘINĂU (WHOLE OF GOVERNMENT APPROACH)	12
2.2. DESCRIEREA PROBLEMELOR DIN DOMENIUL DE ACTIVITATE ȘI A CAUZELOR ACESTORA	13
2.2.1. PROBLEMA 1: REZILIENȚA NU ESTE PERCEPUTĂ CA UN SUBIECT INTERSECTORIAL CARE IMPLICĂ UN NUMĂR MARE DE ACTORI ȘI PĂRȚI INTERESATE	14
2.2.2. PROBLEMA 2: ANGAJAMENT REDUS PENTRU FINANȚAREA ACTIVITĂȚILOR MENITE SĂ SPOREASCĂ REZILIENȚA PRE-DEZASTRU.....	15
2.2.3. PROBLEMA 3: COLECTARE DEFECTUOASĂ ȘI PARTAJARE LIMITATĂ DE DATE ÎNTRE INSTITUȚIILE RELEVANTE.....	16
2.2.4. PROBLEMA 4: ÎNȚELEGERE LIMITATĂ ȘI CONLUCRARE DEFECTUOASĂ ÎNTRE ACTORII RELEVANȚI PRIVIND RISCURILE ȘI PUNCTELE DE STRES PENTRU SISTEMELE DE COMUNICAȚII, ENERGIE, SAU APĂ ȘI CANALIZARE.....	17
3. IMPACT	18
4. OBIECTIVELE STRATEGIEI	19
4.1.1. OBIECTIVUL GENERAL 1: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ORGANIZAȚIONALE DE GESTIONARE A RISCURILOR.....	19
4.1.2. OBIECTIVUL GENERAL 2: INSTITUȚIONALIZAREA UNUI MECANISM SISTEMATIC DE ANALIZĂ A INVESTIȚIILOR PUBLICE.....	21
4.1.3. OBIECTIVUL GENERAL 3: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII SOCIALE PENTRU REZILIENȚĂ	23
4.1.4. OBIECTIVUL GENERAL 4: ÎMBUNĂTĂȚIREA COOPERĂRII INTERSECTORIALE PENTRU CREȘTEREA REZILIENȚEI URBANE	24
5. COSTURI.....	27
5.1. MOBILIZAREA RESURSELOR PENTRU GESTIONAREA RISCURILOR DE DEZASTRE	27
5.2. PROGRAMELE BUGETARE	27

<u>6. RISCURI DE IMPLEMENTARE</u>	<u>28</u>
<u>7. AUTORITĂȚI/INSTITUȚII RESPONSABILE</u>	<u>30</u>
<u>8. PROCEDURI DE RAPORTARE</u>	<u>30</u>
<u>9. PLANUL DE ACTIUNI</u>	<u>31</u>

Lista abrevierilor

APC	Autoritățile publice centrale
APL	Autoritățile publice locale
CBTM	Cadrul bugetar pe termen mediu
LNOB	Leave no one behind/ Principiul de a nu lăsa pe nimeni în urmă
ODD	Obiectivele de dezvoltare durabilă
UE	Uniunea Europeană

Lista de figuri

Figura 1. Cât de pregătit este Chișinăul să răspundă în eventualitatea unor dezastre?	5
Figura 2. Cum apreciați interacțiunea dintre autoritatea locală și cetățeni/societatea civilă în scopul îmbunătățirii rezilienței Chișinăului în fața dezastrelor?	5
Figura 3. Legătura dintre documentele de politici	9
Figura 4. Impactul asupra unei comunități cu reziliență ridicată și scăzută	11
Figura 5. Scorecard-ul detaliat privind reziliența la dezastre – 208 puncte din 590 puncte posibile	13
Figura 6. Addendum-ul privind reziliența sistemului de sănătate publică - 68 de puncte din 115 puncte posibile	13

1. Introducere

În luna aprilie 2023 Republica Moldova a înregistrat un record de ploi. Potrivit Serviciului Hidrometeorologic de Stat, cantitatea precipitațiilor a atins nivelul de 120-175 mm, ceea ce reprezintă 280-390% din norma lunară. În ultimii trei ani, costurile pentru gestionarea situațiilor ca urmare a inundațiilor, furtunilor și incendiilor în municipiul Chișinău au ajuns la 300 milioane lei¹.

Tendențele observate la nivel global ne arată atât o creștere a expunerii oamenilor față de dezastrele naturale, dar și o accelerare a evenimentelor mai puțin previzibile și mai extreme. De exemplu, se estimează că până în anul 2050, populația urbană expusă cicloanelor va crește de la 310 milioane la 680 milioane. Populația care ar putea fi afectată de cutremure majore ar putea crește de la 370 milioane până la 870 milioane de persoane. Dacă în anul 1900, doar 10% din populația lumii trăiește în orașe, în prezent acest indicator a atins nivelul de 54%, iar până în anul 2050 ar putea crește până la 75%.

Aceste transformări ale modului de viață al oamenilor, necesită schimbări majore la nivelul autorităților publice, în mod special pentru autoritățile publice locale care trebuie să asigure mecanisme bine stabilite de gestionare a situațiilor de urgență și capacități eficiente (atât resurse umane, cât și surse financiare) pentru a crește reziliența comunităților locale în fața noilor provocări.

Un prim pas făcut de municipiul Chișinău pentru îmbunătățirea rezilienței a fost alăturarea la inițiativa Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru reducerea riscurilor la dezastre (UNDRR) - Dezvoltarea Orașelor Reziliente 2030 (MCR2030). Municipiul Chișinău a fost prima localitate din Republica Moldova care a aderat la această platformă. Pentru a aborda lacunele și provocările de identificare în procesul de evaluare a rezilienței urbane, autoritățile locale au inițiat elaborarea Strategiei de Reziliență pentru perioada 2024-2030.

1.1. Consultările publice

În februarie 2023, a fost organizat atelierul de inițiere care a și lansat eforturile autorităților publice locale în elaborarea acestei noi Strategii. La eveniment au participat experți ai organizațiilor internaționale din cadrul Oficiului ONU pentru reducerea riscurilor la dezastre, viceprimari, consilieri municipali, șefi ai subdiviziunilor structurale ale Primăriei, directori de spitale, reprezentanți ai sectorului privat și partenerilor de dezvoltare.

În perioada mai - iunie 2023, a fost desfășurat un proces de consultare a părților interesate relevante pentru domeniile abordate de către noul document de politici publice. Implicarea comunităților locale și a părților interesate a fost un element important pentru validarea direcțiilor prioritare și obținerii perspectivei și înțelegerii cetățenilor privind reziliența orașului în general și reziliența comunităților locale, în particular. În exercițiul de consultare au fost implicați mai mulți reprezentanți din diferite sectoare, organizații și comunități, inclusiv membrii Platformei naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic și partenerii de dezvoltare precum UN Women, Organizația Internațională pentru Migrație, Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Pentru obținerea și colectarea opiniilor cetățenilor, a fost elaborat un chestionar online. Analiza și sintetizarea

¹ informație prezentată de Primăria Municipiului Chișinău în cadrul Forumului Social Urban

feedbackului obținut a contribuit la generarea noilor idei de intervenție și recomandărilor pentru îmbunătățirea rezilienței la nivel local.

Figura 1. Cât de pregătit este Chișinăul să răspundă în eventualitatea unor dezastre?

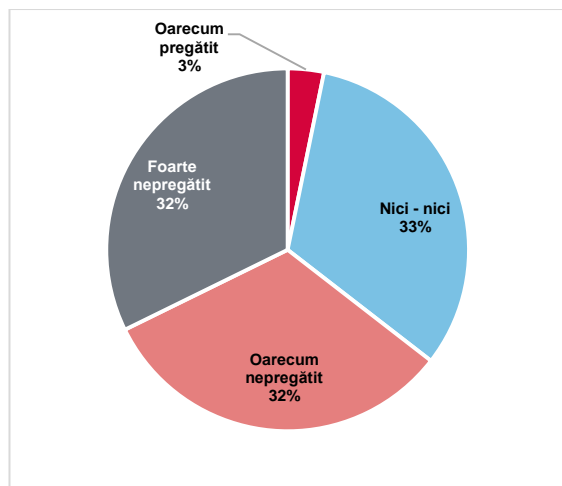
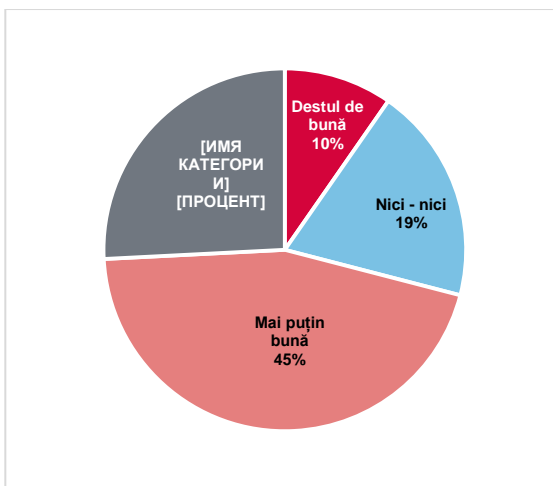

Figura 2. Cum apreciați interacțiunea dintre autoritatea locală și cetățeni/societatea civilă în scopul îmbunătățirii rezilienței Chișinăului în fața dezastrelor?

În paralel cu discuțiile cu partenerii de dezvoltare, cetățenii au avut ocazia să participe în proces prin intermediul unui chestionar publicat pe [pagina web a primăriei municipiului Chișinău](#). Datele colectate arată un nivel ridicat de pesimism din partea locuitorilor. Aproximativ 64% dintre respondenți au declarat că municipiul Chișinău nu este pregătit pentru a face față eventualelor dezastre (ex. cutremure, inundații), iar 71% dintre cetățeni au menționat că interacțiunea dintre autoritatea locală și cetățeni, în domeniul îmbunătățirii rezilienței, nu este una satisfăcătoare (figura 3 și 4).

1.2. Alinierea cu documentele de politici și planificare la nivel local

1.2.1. Concordanța cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

Îmbunătățirea rezilienței urbane este unul dintre obiectivele Agendei de dezvoltare durabilă 2030. Realizarea acțiunilor în domeniul rezilienței, de fapt contribuie și permite realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD). Din această perspectivă, integrarea rezilienței urbane în politicile și strategiile de dezvoltare locală este un pas important. Autoritățile publice locale, în fiecare zi iau decizii care afectează viața cetățenilor. Iar în acest context, pentru obținerea rezultatelor tangibile și vizibile, reziliența trebuie integrată în planificarea urbană, în structura de guvernare a autorității locale și în procesul de luare a deciziilor.

Reziliența urbană susține multiple obiective de dezvoltare durabilă, precum: ODD 1: eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context, ODD 2: eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile, ODD 3: asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice

vârstă, ODD 9: construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației și ODD 13: luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor. Dar în mod special, Strategia se va alinia cu următorul ODD 11.

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Acest obiectiv țintește plasarea localităților în centrul dezvoltării durabile

Anume ODD 11 se adresează cel mai direct autorităților publice de la nivel local. Autoritățile publice locale ar trebui să aibă planuri urbanistice clare cu viziuni care ar asigura durabilitatea serviciilor prestate, condițiilor de viață calitative, dar și interconexiunea eficientă a infrastructurii rutiere, apă, canalizare, telecomunicații și altele. Siguranța rutieră, reducerea emisiilor, dezvoltarea generală a mobilității, păstrarea patrimoniului cultural amenajarea spațiilor verzi și grădinilor publice sau gestionarea deșeurilor reprezintă funcțiile care aparțin autorităților publice locale și care, gestionate eficient și pro-activ, pot contribui atât la atingerea obiectivelor Agendei 2030, cât și la îmbunătățirea rezilienței la nivel local.

Totodată, în contextul dezvoltării urbane sustenabile, în anul 2020, a fost actualizată Carta de la Leipzig, document care stabilește prioritățile de dezvoltare în domeniul urban, acestea fiind aliniate la Agenda 2030. Documentul stabilește următoarele principii:

- **Politica urbană pentru binele comun** - capacitatea de a elabora politici locale în domeniile relevante pentru locuitorii orașelor (ex. asistență socială, dezvoltare locuințelor, aprovizionare cu apă și canalizare, gestionarea deșeurilor sau organizarea transportului public) este esențială pentru asigurarea unui nivel înalt al calității vieții. Politicile publice bine fundamentate vor genera o guvernare locală capabilă să echilibreze interesele publice și private cu mecanismele unei piețe libere și concurențiale.
- **Abordarea integrată** - dezvoltarea urbană durabilă nu poate fi realizată de o guvernare organizată în silozuri administrative cu comunicare redusă și colaborare limitată. Toate politicile la nivel local trebuie să comunice între ele, iar aplicarea acestora trebuie să se răsfângă asupra întregului oraș. Prin urmare este important ca la nivelul orașului să fie depuse eforturi pentru dezvoltarea sinergiilor între diferite politici locale.
- **Participare și co-creare** - locuitorii și cetățenii orașului nu sunt doar spectatori sau consumatori ai serviciilor publice, comunitatea este parte integrantă a tuturor proceselor de luare a deciziilor și mecanismelor de implementare și livrare a serviciilor. Prin urmare, îmbunătățirea formelor de participare, dar și dezvoltarea unor modalități inovatoare de implicare a cetățenilor vor fi procese continue la nivelul autorităților publice locale.
- **Guvernare multi-nivel** - guvernarea urbană durabilă este condiționată și de o bună colaborare cu toate autoritățile publice de diferit nivel. În acest context, este

important să existe mecanisme de dialog și colaborare, în mod special cu autoritățile publice centrale.

- **Abordare bazată pe locul de desfășurare** - contextul și mediul local contează. Deși problemele cu care se confruntă orașele la nivel mondial sunt similare, soluțiile nu ar trebui să fie replicate și aplicate exact. Astfel, toate politicile și soluțiile vor fi ajustate la contextul local și la nevoile specifice ale comunității.

1.2.2. **Concordanța cu Planul de Acțiuni: Chișinău oraș verde**

Elaborarea Planului de acțiuni pentru orașul verde a fost susținută de către Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Documentul aprobat de către Consiliul Municipal Chișinău stabilește prioritățile de dezvoltare și cuantifică investițiile necesare pentru următoarele domenii: energie, apă, deșeuri solide, industrie, clădiri, utilizarea terenurilor și transport.

Astfel, Strategia de Reziliență va contribui la implementarea următorului obiectiv din Planul de acțiuni pentru orașul verde:

- **Obiectivul 2.** Infrastructură verde-albastră rezistentă la schimbări climatice:
 - Îmbunătățirea sistemului de canalizare pentru ape pluviale
 - Curățarea și reabilitarea sistemului hidrografic al râului Bîc și al afluenților lui pe teritoriul municipiului Chișinău pentru a rezista la schimbări climatice
 - Amenajarea retenției apei pluviale la nivel de unitate locativă/cartier, amenajare peisagistică permeabilă
 - Protejarea spațiilor verzi valoroase și revitalizarea spațiilor deschise din oraș
 - Prevenirea alunecărilor de teren prin soluții naturale
 - Abordarea elementelor de patrimoniu cultural degradate, care sunt o sursă de poluare în oraș

1.2.3. **Concordanța cu Strategia pentru dezvoltarea durabilă socio-economică a spațiului urban**

Strategia pentru dezvoltarea durabilă socio-economică a spațiului urban conține direcțiile și țintele prioritare ale dezvoltării urbane pe termen mediu și lung. Totodată, documentul poate fi utilizat ca un centralizator a mai multor surse de date și informații relevante atât procesului de implementare, cât și exercițiului de monitorizare și evaluare a actualei strategii. Domeniile relevante din Strategia pentru dezvoltarea durabilă socio-economică a spațiului urban sunt: potențialul de resurse umane, documentația de amenajare a teritoriului și de urbanism, structura amenajării teritoriului, infrastructura socială, infrastructura de transport, infrastructura energetică și infrastructura ecologică,

Totodată, Strategia de reziliență pentru anii 2024 - 2030 va contribui la atingerea obiectivelor din documentele aprobate prin:

- Dezvoltarea și elaborarea unui plan de acțiuni care va stabili pașii și activitățile specifice pentru atingerea tuturor obiectivelor.
- Identificarea și alocarea resurselor necesare pentru buna implementare, precum: resursa umană, resursa financiară și echipament.

- Stabilirea indicatorilor de performanță pentru a măsura progresul și gradul de realizare.
- Indicarea autorităților responsabile, prin atribuirea rolurilor și responsabilităților clare pentru implementarea planului.
- Monitorizarea și evaluarea progresului pe toată durata de implementare a documentului, introducând ajustările și modificările necesare.
- Comunicarea atât a problemelor și provocărilor, cât și a progresului și rezultatelor către părțile interesate, dar și publicul general pentru a asigura un nivel înalt de susținere pentru implementarea programului.

1.2.4. **Concordanța cu Programul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022 - 2025.**

Programul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025 este un document de politici publice pe termen mediu, precum și de viziune strategică, asumată de către Ministerul Afacerilor Interne, care indică direcția de dezvoltare a țării în domeniul gestionării situațiilor de urgență și excepționale.

Pentru realizarea programului, au fost stabilite următoarele obiective generale:

- Consolidarea rolului de autoritate în domeniul situațiilor de urgență și excepționale;
- Eficientizarea măsurilor de prevenire a situațiilor de urgență și excepționale;
- Modernizarea sistemului național de pregătire pentru situații de urgență și excepționale;
- Sporirea capacității operaționale și de răspuns în situații de urgență și excepționale.

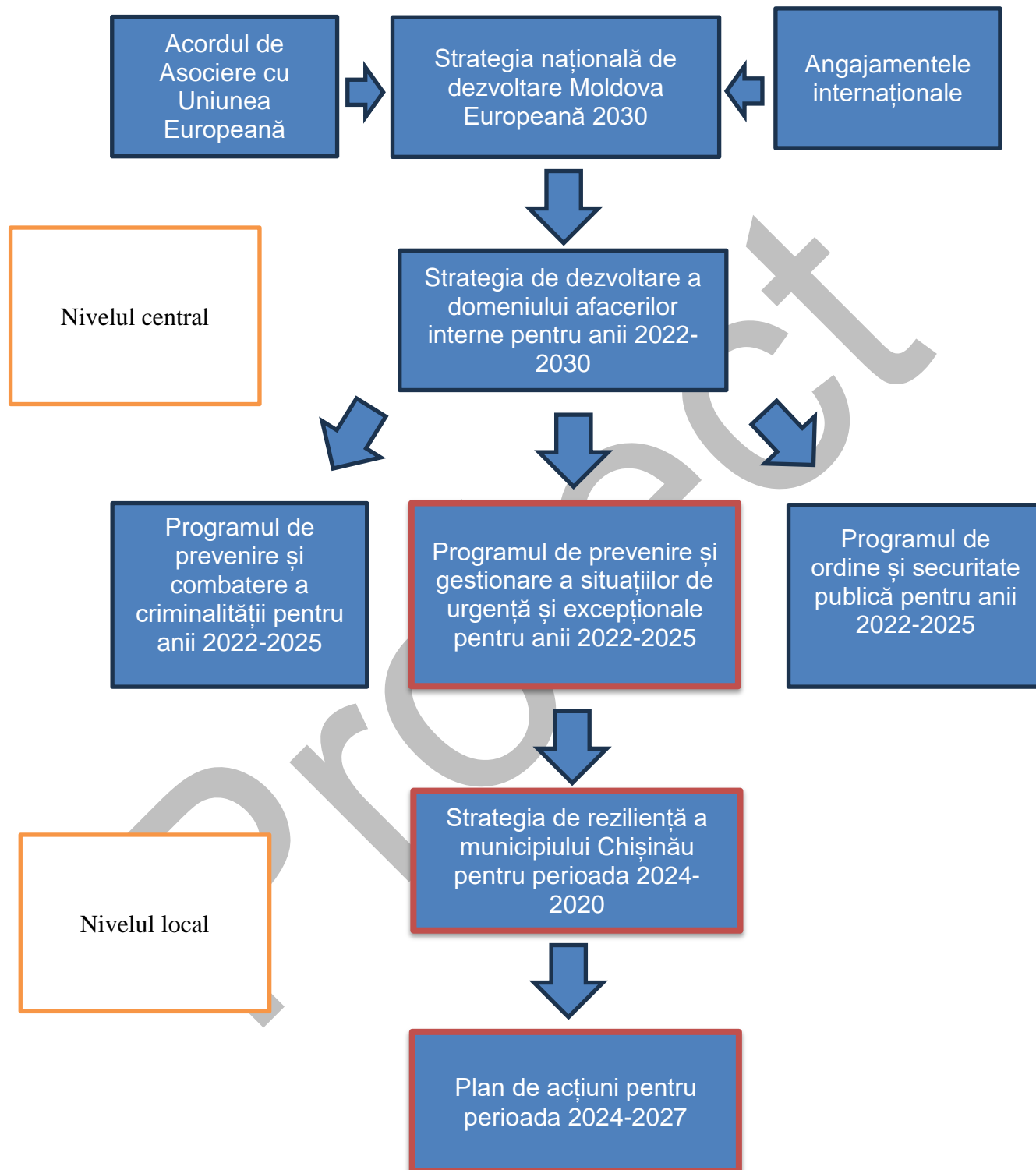
Chiar cele mai multe acțiuni țin de responsabilitatea autorităților centrale, acest lucru nu înseamnă că autoritățile publice locale nu au și ele rolul lor pentru buna implementare a documentului. Dimpotrivă, neimplicarea autorităților locale în realizarea programului național ar putea afecta semnificativ asupra nivelului de implementare a acțiunilor. Autoritățile locale au un rol determinant pentru îmbunătățirea rezilienței la nivel local. Prin urmare, prezenta strategie va ține de cont de direcțiile prioritare stabilite la nivel național.

1.2.5. **Rolul prezentei strategii locale de reziliență**

Autonomia locală de care dispune autoritățile publice locale nu permite Guvernului să adopte acte normative care să impună un set minim de reguli obligatorii pentru procesul de elaborare a documentelor de planificare sau documentelor de politici. Dar pentru buna funcționare a sistemului de planificare strategică la nivel local, toate documentele de planificare și documentele de politici ar trebui să interacționeze între ele. În acest sens, conceptualizarea și descrierea legăturilor între prezenta strategie și alte documente relevante la nivel local și național are drept scop îmbunătățirea implementării tuturor acțiunilor planificate.

Prezenta strategie va deveni mecanismul principal de operaționalizare a direcțiilor prioritare și a obiectivelor stabilite în Strategia națională de dezvoltare. Documentul va asigura convergența între componenta de planificare și cadrul bugetar.

Figura 3. Legătura dintre documentele de politici

Elaborarea prezentei strategii va permite:

- Coordonarea mai bună a eforturilor între diferite autorități publice. Reziliența nu poate fi implementată prin eforturi individuale, ci necesită eforturi colective semnificative. Pe lângă îmbunătățirea coordonării resurselor financiare, aceasta va permite evitarea duplicării anumitor intervenții.
- Eficientizarea planificării strategice și asigurarea coerenței în implementare. Capacitatea de a asigura transferul priorităților la nivel local este elementul esențial în asigurarea bunei implementări a documentelor de politici. De exemplu Programul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025 identifică principalele probleme cu care se confruntă autoritățile publice locale. Cu toate acestea, de regulă, intervențiile Guvernului la nivel local sunt limitate din cauza autonomiei locale. Prin urmare, autoritățile publice locale au un rol important în preluarea priorităților naționale din documentele de planificare și documentele de politici și transpunerea acestora în documentele locale. Acesta este unul dintre funcțiile prezentei strategii.
- Îmbunătățirea mecanismului de schimb de bune practici și experiențe. În condițiile în care atât autoritățile centrale, cât și cele locale vor ținti realizarea obiectivelor generale stabilite la nivel de țară, vor fi create premisele necesare pentru schimbul de informații, partajarea de cunoștințe și experiențe, inclusiv încurajarea mecanismelor comune de luare a deciziilor care afectează comunitatea locală.
- Stabilirea acțiunilor practice care să permită atingerea obiectivelor generale. Strategia va conține și acțiuni specifice care vor permite o mai bună operaționalizare a acțiunilor macro stabilite în celelalte documente de politici. Totodată, planul de acțiuni va stabili responsabilii de realizarea funcțiilor la nivel local. Documentele naționale nu pot să stabilească acțiuni în responsabilitatea autorităților publice locale (inclusiv din cauza autonomiei locale). Elaborarea acestui document va permite identificarea actorilor la nivel local care să poarte răspundere pentru implementarea acestora.

1.3. Perioada propusă pentru implementare

Perioada pentru implementarea Strategiei de Reziliență este preconizată pentru anii 2024 - 2030. Inițierea realizării documentului la începutul anului viitor va permite corelarea mai bună a acțiunilor planificate cu procesul de elaborare a bugetului. Acest fapt va asigura alinierea între direcțiilor prioritare și resursele financiare disponibile pentru buna implementare a documentului.

Prezenta strategie va conține și un plan de acțiuni. La etapa inițială, planul de acțiuni va fi elaborat pentru perioada 2024-2027. Ulterior, în baza rapoartelor de monitorizare (elaborare anuală) și în baza raportului de evaluare (elaborat la încheierea primului ciclu de implementare în anul 2027) va fi elaborat cel de-al doilea plan de acțiuni pentru perioada 2028-2030.

2. Analiza situației

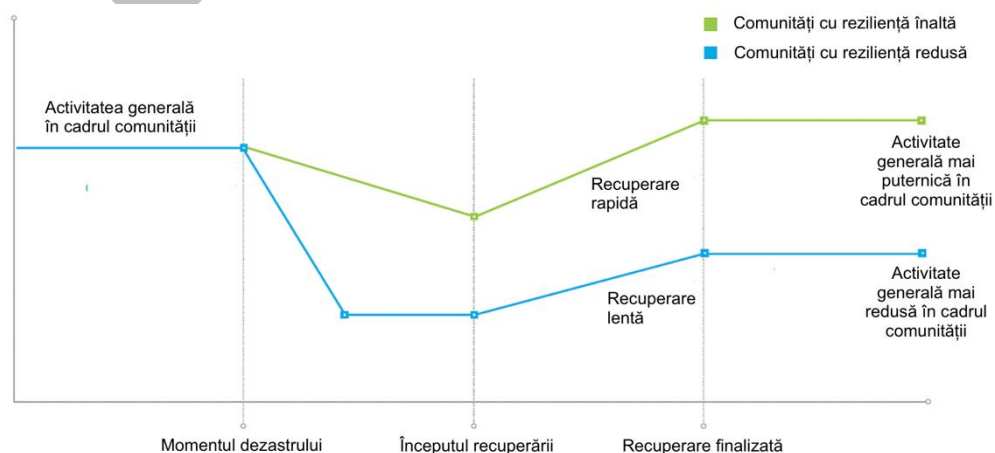
Autoritățile locale sunt cel mai bine plasate pentru a înțelege contextul local și nevoile comunității. Având cunoștințele și abilitățile necesare, autoritățile locale pot genera intervenții menite să îmbunătățească reziliența, mobilizând atât resursele necesare, cât și implicând toți actorii relevanți în aceste procese. Cooperarea eficientă cu cetățenii, dialogul instituțional bun între autoritățile publice locale și centrale și conlucrarea constructivă cu actorii privați determină atât calitatea, cât și viteza de intervenție și implementare a măsurilor de reziliență.

Cu toate acestea, la ora actuală, reziliența nu este percepută ca un domeniu intersectorial care trebuie coordonat de către autoritatea locală, asigurând sinergie între toți actorii și toate părțile interesate implicate, precum companiile municipale, companiile private, autoritățile centrale, organizațiile societății civile și cetățenii. Este nevoie de o implicare mai mare a autorităților locale în etapele de planificare a rezilienței și de generare de date care să îmbunătățească calitatea deciziilor. Absența datelor sau partajarea limitată a datelor între instituțiile publice relevante și implicarea diminuată a cetățenilor în activitățile de reducere a riscurilor la dezastru va diminua în continuare efortul autorităților locale în promovarea și implementarea măsurilor de reziliență.

2.1. Ce este reziliența?

Un pas important pentru îmbunătățirea rezilienței este de fapt înțelegerea noțiunii de reziliență și ce înseamnă aceasta pentru activitatea de zi de zi a municipalității. Conform definiției utilizate de către Organizația Națiunilor Unite, reziliența reprezintă capacitatea măsurabilă a oricărui sistem urban, împreună cu locuitorii săi, de a menține continuitatea în ciuda tuturor șocurilor și a stresului, adaptându-se și transformându-se în mod pozitiv în vederea dezvoltării durabile. Astfel, un oraș este rezilient dacă acesta are mecanisme și proceduri pentru a minimiza impactul negativ al unui dezastru și pentru a se asigura că recuperarea este rapidă și eficientă.

Figura 4. Impactul asupra unei comunități cu reziliență ridicată și scăzută²

² Ajustat de către autor în baza diagramei din Insurance Council of Australia (2008)

Figura 1 arată grafic diferența în capacitatea de a funcționa normal după un anumit dezastru pentru un oraș cu o reziliență ridicată și pentru un oraș cu reziliență scăzută. Este important de menționat faptul, că reziliența înaltă nu elimină în totalitate vulnerabilitatea la pericolele și dezastrele naturale. Dar în cazul rezilienței înalte, atât recuperarea este mai rapidă, cât și activitatea generală a comunității poate să fie și mai bună, ca înainte de evenimentul de șoc.

Astfel, aplicarea măsurilor de reziliență nu ar trebui să genereze o falsă senzație de siguranță.

Elementele cheie³ ale rezilienței urbane sunt:

- înțelegerea riscurilor urbane multidimensionale și a contextului local - care este probabilitatea materializării unui risc și care este impactul acestui risc?
- implicarea părților interesate în procesul de luare a deciziilor - cât de transparent și participativ este mecanismul de elaborare și implementare a politicilor publice la nivel local?
- interconectarea sistemelor la diferite scări dincolo de nivelul administrativ al orașului - care este mecanismul de coordonare a responsabilităților a sistemelor relevante rezilienței, dar care trec dincolo de hotarele administrative ale municipalității?
- dezvoltarea capacităților de reziliență: capacități de absorbție, de adaptare, de anticipare, de prevenire și de transformare - cum asigurăm întregul personal al administrației publice cu abilitățile și capacitățile necesare?

2.1.1. Reziliența la nivel macro în cadrul Primăriei municipiului Chișinău (whole of Government approach)

Reziliența la nivel local poate fi înțeleasă prin următoarele două dimensiuni: (i) sisteme eficiente de management pentru funcționarii din cadrul primăriei pentru a asigura buna activitate a autorității publice locale, pentru a monitoriza progresul și calitatea acțiunilor și pentru a evalua rezultatele și performanțele, (ii) politicile și procedurile care sunt încorporate în toate procesele primăriei pentru a asigura că toate țintele și obiectivele planificate sunt realizate. Având în vedere aceste două dimensiuni, reziliența nu poate fi realizată ca un sistem sau mecanism independent, ci aceasta trebuie să fie integrată plener în toate procesele executate la nivelul autorității publice locale, de la planificarea unei politici până la executarea integrală a acesteia.

Un punct slab de integrare a rezilienței în toate procesele decizionale este atenția redusă față de întregul sistem administrativ la nivel local. Implementarea parțială a principiului rezilienței în procesele interne ale autorității locale diminuează din impactul pozitiv care ar trebui să fie obținut. Pentru a putea asigura implementarea rezilienței la nivelul primăriei, aceasta trebuie să fie, în primul rând, ancorată la nivelul macro, adică la nivelul întregului sistem administrativ local.

În condițiile în care structura administrației publice locale a municipiului are un grad înalt de complexitate, este necesară integrarea principiilor rezilienței în toate structurile primăriei. Este necesar de asigurat o comunicare și interacțiune mai strânsă între toate

³ Ghidul ONU privind reziliența urbană: <https://unsdg.un.org/sites/default/files/2021-09/UN-Resilience-Guidance-Final-Sept.pdf>

direcțiile primăriei, pentru stabilirea unei legături între obiectivele strategice și operaționale, inclusiv și la nivel întreprinderilor municipale.

2.2. Descrierea problemelor din domeniul de activitate și a cauzelor acestora

Problema principală abordată de Strategie este nivelul redus la reziliența urbană în municipiul Chișinău în fața dezastrelor.

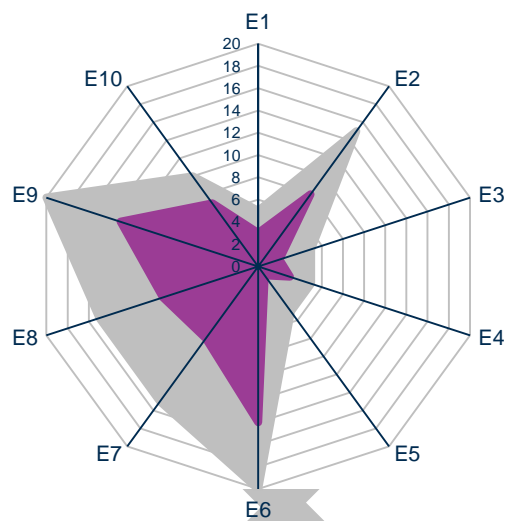
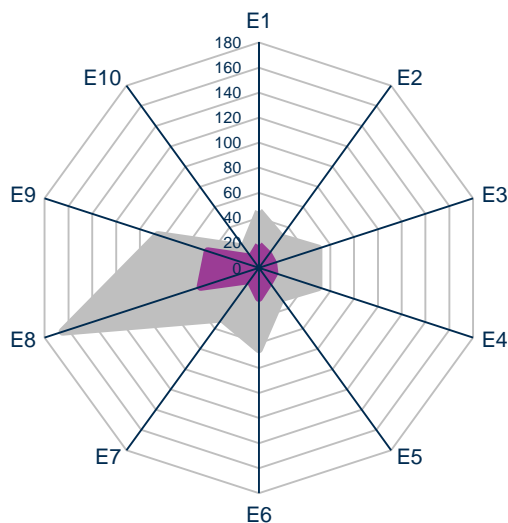
Între anii 2020 și 2021, autoritatea locală a evaluat indicatorii de reziliență urbană, inclusiv a celor din domeniul sănătății publice (figura 2 și figura 3). Rezultatele evaluării au relevat mai multe dificultăți, cu care se confruntă orașul în ceea ce privește reducerea riscului la dezastre și reziliența.

Conform [Raportului de evaluare a rezilienței la dezastre](#), principalele provocări în domeniul rezilienței în municipiul Chișinău sunt:

- Reziliența nu este percepută ca un subiect intersectorial care implică un număr mare de actori și părți interesate.
- Municipiul nu dispune de un buget cuprinzător și dedicat pentru reducerea riscurilor la dezastre.
- Proiectele urbane noi nu promovează reziliența și amplasamentul acestora, de cele mai deseori, nu țin cont de impactul principalelor scenarii de risc.
- Partajare limitată de date între instituțiile relevante și participare redusă din partea cetățenilor și societății civile în procesele de reducere a riscurilor la dezastre și interpretare a datelor.
- Municipiul nu dispune de un plan privind infrastructura critică și nu există o înțelegere comună a riscurilor între autoritatea publică locală și celelalte părți implicate în gestionarea diferitor sisteme (ex. comunicații, energie, apă și canalizare) cu privire la punctele de stres pentru sistem.

Figura 5. Scorecard-ul detaliat privind reziliența la dezastre – 208 puncte din 590 puncte posibile

Figura 6. Addendum-ul privind reziliența sistemului de sănătate publică - 68 de puncte din 115 puncte posibile

2.2.1. Problema 1: Reziliența nu este percepută ca un subiect intersectorial care implică un număr mare de actori și părți interesate

La momentul actual se observă o preferință față de instrumentele de analiză, planificare și evaluare centrate mai mult pe dezastre în defavoarea unei abordări bazate pe riscuri. Focusarea pe consecințele unui anumit pericol, diminuează din eficacitatea și eficiența intervențiilor realizate. Pe când, utilizarea unei abordări bazate pe riscuri, permite cuantificarea interacțiunii dintre pericol, expunere și vulnerabilitate și stabilirea nivelului de risc. Totodată, această abordare oferă o înțelegere comprehensivă a potențialelor daune și pierderi și contribuie la îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor privind intervențiile de reducere și gestionare a riscurilor.

Una dintre consecințele acestei abordări este ineficiența funcției de elaborare de politici. Actualmente, elaborarea politicilor publice are loc fără un proces sistematic de analiză și evaluare a intervențiilor la nivel local. Funcția de elaborare de politici la nivel local semnifică mai mult decât elaborarea proiectelor de decizii aprobate de Consiliul Municipal Chișinău, aceasta include în primul rând componenta de analiză și evaluare sistematică a problemelor cu care se confruntă locuitorii municipiului Chișinău. De exemplu, deși siguranța rutieră este una dintre funcțiile municipalității, totuși la ora actuală nu există planuri bine fundamentate și cu acoperire financiară privind diminuarea numărului de accidente. Nu sunt analizate detaliat cauzele accidentelor pentru înțelegerea mai bună a intervențiilor care trebuie efectuate în infrastructura stradală care să contribuie la creșterea siguranței rutiere.

Politicile publice la nivel local nu întotdeauna asigură o aliniere cu obiectivele strategice asumate la nivel național. De exemplu, documentele elaborate și aprobate de către municipalitate nu fac referință la rolul acestora în implementarea Agendei 2030 și atingerea țintelor stabilite până în anul 2030. Pe când reziliența urbană este o componentă a Agendei 2030, iar autoritățile locale au rolul de a crește gradul de conștientizare a acestora, de a susține procesul de implementare a obiectivelor de dezvoltare durabilă, inclusiv prin

reflectarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în documentele de politici la nivel local și de a monitoriza și evalua nivelul de implementare a acestora.

2.2.2. **Problema 2:** Angajament redus pentru finanțarea activităților menite să sporească reziliența pre-dezastru

Investițiile publice în infrastructură nu trebuie să fie efectuate fără o planificare și fără o analiză cost-beneficiu. Această realitate este valabilă nu doar în municipiul Chișinău, dar și la nivel național. Investițiile, de regulă, sunt realizate fără o analiză detaliată a beneficiilor, fără o comparație a acestor beneficii și fără prioritizarea acestora. Conform Raportului de evaluare a performanței cheltuielilor publice și a responsabilității financiare (în limba engleză: Public expenditure and financial accountability), scorul înregistrat de Republica Moldova la capitolul managementul investițiilor publice a fost unul modest. Raportul menționează: *Nu este efectuată o monitorizare sistematică a proiectelor de investiții publice, în ceea ce privește costurile totale și progresul fizic. Rapoartele de monitorizare ar trebui să includă obiectivele proiectului, activitățile desfășurate, nivelul de realizare al indicatorilor de performanță, cheltuielile reale, descrierea problemelor critice și recomandărilor pentru abordarea acestora.*

Totodată, există o legătură defectuoasă între investițiile private și investițiile publice. Conform datelor analizate, în ultimii 20 de ani, sectorul privat a investit peste 4 miliarde de euro (preponderent în blocuri de apartamente și construcții comerciale), în același timp, autoritățile municipale au investit extrem de puțin în infrastructura publică. Acest dezechilibru a creat o presiune enormă, atât asupra infrastructurii sociale, cât și asupra infrastructurii de transport care cu greu face față cerințelor zilnice a locuitorilor municipiului Chișinău. Nivelul redus de sinergie între aceste două categorii de investiții contribuie la dezvoltarea urbană haotică a municipiului Chișinău. Volumul investițiilor private demonstrează faptul că există un potențial enorm pentru dezvoltarea unor parteneriate publice-private benefice care să contribuie la îmbunătățirea semnificativă a calității infrastructurii și vieții cetățenilor, consolidând reziliența urbană.

Lipsa unui mecanism sistematic de analiză a investițiilor publice, nu permite identificarea, prioritizarea și finanțarea activităților de mitigare menite să îmbunătățească reziliența. În rezultat, investițiile pe termen scurt sunt adesea prioritizate în detrimentul investițiilor în reziliență, în condițiile în care rezultatele investițiilor în măsurile de reziliență nu sunt cuantificate și/sau vizibile și tangibile pe termen scurt. Mecanismul actual de finanțare nu evaluează proiectele în funcție de riscurile la dezastru, diminuând legătura între proiectele finanțate și integrarea măsurilor de reducere și prevenire a riscurilor. Scopul instituirii unui mecanism de evaluare a tuturor proiectelor investiționale este să identifice cele mai calitative proiecte care să contribuie la îmbunătățirea vieții cetățenilor și să asigure cel mai înalt nivel de eficiență a banului public. Totodată, este important ca evaluarea beneficiilor unui proiect să fie aplicată în mod sistematic pentru toate proiectele investiționale. Iar în baza rezultatelor acestor evaluări să fie elaborată lista proiectelor prioritare care întrunesc toate condițiile și obiectivele economice stabilite de către autorități.

2.2.3. **Problema 3:** Colectare defectuoasă și partajare limitată de date între instituțiile relevante

În iunie 2023, Primăria municipiului Chișinău [a lansat portalul transparenței](#). Portalul conține informație relevantă privind achizițiile și licitațiile publice, gestionarea bugetului civil și documentele de politici elaborate și aprobate de către municipalitate. Centralizarea mai multor surse de date într-un singur portal simplifică accesul și ușurează găsirea informației de către cetățeni. Astfel, crearea acestuia reprezintă un pas în direcția corectă. Dar, la moment, portalul nu conține date sau informații detaliate despre scenariile de risc și eventualele pericole relevante pentru municipiul Chișinău. Nu există, sau nu este publicată o hartă actualizată a pericolelor care să acopere întreaga municipalitate. Publicarea unor asemenea date ar permite informarea locuitorilor despre module de evaluare a riscurilor, dar și despre acțiunile care sunt întreprinse pentru reducerea expunerii și vulnerabilității la pericole.

Totodată, în ultimii doi ani, autoritățile locale au depus eforturi pentru extinderea suprafeței spațiilor verzi. În parcuri, scuaruri și zonele de agrement au fost plantați peste 200,000⁴ arbori și arbuști. Pentru extinderea duratei de viață a vegetației, au fost instalate peste 160 km de irigare automatizată. Iar către anul 2025, autoritățile estimează că zonele verzi din capitală vor permite sechestrarea a circa 100,000 tone CO₂. Dar la momentul actual nu există informația respectivă într-un format ușor accesibil, fie pentru publicul larg, fie pentru direcțiile generale din cadrul primăriei responsabile de elaborarea și implementarea politicilor publice. Întregul ciclul de politici presupune utilizarea intensă a datelor, prin urmare, funcționarii trebuie să aibă acces ușor la date calitative și relevante. Includerea datelor și evidențelor în politicile publice generează multiple avantaje:

- alocarea mai bună a resurselor;
- evaluarea mai eficientă a impactului;
- îmbunătățirea procesului zilnic de luare a deciziilor;
- comunicarea mai eficientă cu toate părțile interesate.

Astfel, pentru eficientizarea politicilor publice și îmbunătățirea intervențiilor menite să sporească reziliența la nivel local, este important de schimbat modalitatea de colectare, prezentare a datelor și utilizare a datelor.

Un alt domeniu pentru care datele sunt extrem de importante ține de utilizarea terenurilor. Modul în care este utilizat terenul determină inclusiv și nivelul de reziliență într-o comunitate. Planificarea urbană rațională are potențial de a reduce semnificativ impactul dezastrelor naturale, atât în timpul producerii acestora, cât și după evenimentul propriu-zis. Autoritățile locale ar trebui sistematic să evalueze terenurile pentru a determina dacă există terenuri care înregistrează vulnerabilitate în creștere ca urmare a noilor amenințări generate, de exemplu, ca urmare a schimbărilor climatice. Astfel, este important să existe un cadru coerent pentru colectarea și diseminarea datelor relevante pentru îmbunătățirea deciziilor ce țin de utilizarea terenurilor urbane. Iar datele odată generate trebuie să fie integrate în procesul zilnic de luare a deciziilor la nivel local.

Studiu de caz: volumul de precipitații

În luna aprilie 2023 Republica Moldova a înregistrat un record de ploi. Potrivit

⁴ informație prezentată de Primăria Municipiului Chișinău în cadrul Forumului Social Urban

Serviciului Hidrometeorologic de Stat, cantitatea precipitațiilor a atins nivelul de 120-175 mm, ceea ce reprezintă 280-390% din norma lunară

Dacă recordul de ploi din aprilie 2023, va deveni o normalitate, ce înseamnă acest lucru pentru standardele de construcție pentru viitor? Există mecanisme practice de asigurare a faptului că datele și cunoștințele noi acumulate sunt pe deplin integrate în procesul de luare a deciziilor?

2.2.4. **Problema 4:** Înțelegere limitată și conlucrare defectuoasă între actorii relevanți privind riscurile și punctele de stres pentru sistemele de comunicații, energie, sau apă și canalizare.

Falimentul multiplelor sisteme interconectate, ar putea genera un efect în cascadă, înmulțind eventualul impact asupra cetățenilor. Acest impact în cascadă reprezintă o vulnerabilitate pentru municipiul Chișinău, deoarece nu se cunoaște dimensiunea sau complexitatea conexiunilor dintre elementele infrastructurii. În cazul deconectării energiei electrice, care este impactul asupra bunei funcționări a întreprinderilor municipale care prestează servicii importante pentru cetățeni? La nivelul autorității locale ar trebuie să existe o cartografiere a conexiunilor între diferite componente ale infrastructurii, inclusiv o cuantificare a eventualelor eșecuri în cascadă a infrastructurii critice.

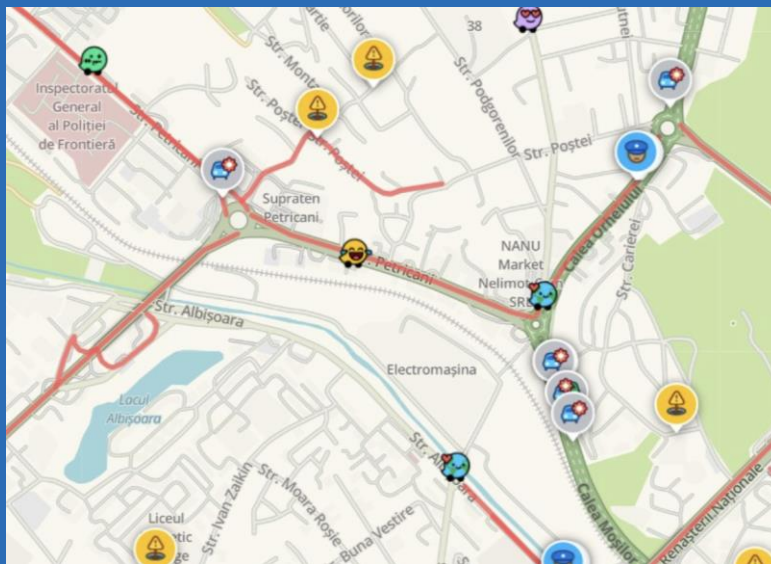
La nivelul oricărei localități, există domenii conexe care sunt administrate de diferite entități. De exemplu, sistemul de colectare a apelor pluviale este gestionat de către primăria municipiului Chișinău, prin intermediul Direcției generale mobilitate urbană și întreprinderii municipale Exdrupo. Totodată, un rol major în investițiile din acest sector îi revine societății pe acțiuni Apă-Canal, unde municipalitatea este unul dintre acționari. În condițiile în care toate aceste structuri sunt persoane juridice distincte, coordonarea și buna planificare a investițiilor reprezintă o provocare semnificativă. Astfel, la nivel local, trebuie să existe mecanisme de parteneriat foarte clare, care să faciliteze procesul de luare a deciziilor privind investițiile publice și să asigure legătura cu prioritățile identificate de către conducerea primăriei.

Un alt domeniu relevant pentru această problemă este și gestionarea componentelor infrastructurii care pot afecta reziliența unei comunități, dar care se află în afara granițelor administrative ale autorității publice locale. De exemplu, barajul de la Ghidighici se află în gestiunea Agenției Apele Moldovei, dar eventuala cedare a acestuia ar putea inunda parțial municipiul Chișinău și inclusiv o parte din localitățile din raionul Anenii Noi. Pentru îmbunătățirea rezilienței urbane, ar trebui să existe mecanisme practice de co-gestionare a infrastructurii dincolo de hotarele administrative ale unei autorități publice locale.

Studiu de caz: gestionarea infrastructurii în colaborarea cu alte autorități publice

Atât podul de pe strada Mihai Viteazul, cât și podul de pe șoseaua Balcani au fost închise concomitent pentru reparație. Un pod este administrat de către primăria municipiului Chișinău (prin intermediul Direcției generale mobilitate urbană), iar altul este administrat de Administrația de Stat a Drumurilor. A fost cuantificat impactul închiderii acestora două poduri simultan? Cât de tare este afectată reziliența sistemelor de transport în această situație? Au comunicat între ele

instituțiile implicate în reabilitare? Există planuri elaborate pentru intervenție rapidă în cazul producerii unor accidente care ar putea bloca în întregime circulația pe aceste segmente de drum?

3. Impact

Viziunea strategiei este ca municipiul Chișinău să devină un oraș sigur și durabil pentru toți locuitorii. În următorii șapte ani, autoritățile locale vor depune eforturi pentru a deveni un centru de reziliență inovativ, oferind suport și susținere pentru alte localități, atât din țară cât și de peste hotare, integrând aspectele de reziliență în toate procesele locale pentru o accelerare a dezvoltării socio-economice. Implementarea acțiunilor și direcțiilor prioritare va permite instituționalizarea unei abordări consecvente de integrare a rezilienței în procesele decizionale la nivelul autorității publice.

Impactul direct al implementării strategiei este:

- Procesul de luare a deciziilor este mai eficient, în condițiile în care toate politicile publice se bazează pe analiza ex-ante a impactului politicilor publice.
- Controlul intern managerial este îmbunătățit, în condițiile în care totalitatea procedurilor și practicilor sunt proporționale cu riscurile și obiectivele strategice ale entității publice.
- Portalul transparenței facilitează inteligența colectivă, furnizând informații precise, relevante și în timp util.
- La toate nivelurile autorității publice locale sunt stabilite responsabilitățile necesare privind îmbunătățirea rezilienței, acestea fiind comunicate clar tuturor părților interesate.
- Utilizarea mai eficientă și mai eficace a tuturor resurselor, în condițiile în care toate investițiile publice se bazează pe un mecanism consecvent și sistematic de evaluare a impactului acestor.

- Reziliența urbană este transformată, fiind asigurată tranziția de la un model bazat preponderent pe gestionarea pericolelor la planificarea bazată pe riscuri.
- Cetățenii sunt informați privind riscurile și instruiți privind modalitățile de răspuns în cazul producerii unor eventuale dezastre.
- Îmbunătățirea transparenței și responsabilității la nivelul autorității publice locale.
- Creșterea participării cetățenilor în acțiunile întreprinse de către primărie privind gestionarea riscurilor.
- Îmbunătățirea capacității primăriei Chișinău pentru realizarea angajamentelor internaționale precum Agenda 2030 și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.
- Integrarea rezilienței în toate procesele interne, accelerând alinierea la cele mai bune standarde internaționale.
- Consolidarea cunoștințelor și capacităților funcționarilor în domeniul îmbunătățirii rezilienței urbane.

4. Obiectivele Strategiei

4.1.1. Obiectivul general 1: Consolidarea capacității organizaționale de gestionare a riscurilor.

Obiectivul specific 1.1: 100% din politicile publice elaborate și aprobate de către primăria municipiului Chișinău în anul 2030 utilizează metodologia de analiză ex-ante și ex-post de evaluare a impactului politicilor publice.

Reziliența la nivel local nu va putea fi construită dacă nu se schimbă modul de planificare, elaborare, aprobare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor publice.

Analiza ex-ante reprezintă baza procesului de elaborare a politicilor publice. Aceasta oferă factorilor de decizie posibilitatea de a identifica și cuantifica eventualele impacturi pozitive și negative, permițând evaluarea detaliată a opțiunilor de intervenție, a riscurilor și a costurilor. Prin intermediul analizei ex-ante se pot elabora politici publice mai rezultative care să contribuie la eliminarea cauzelor problemelor și să permită atingerea obiectivelor în cel mai eficient mod. Utilizarea sistematică a analizei ex-ante asigură faptul că toate politicile publice elaborate la nivel local sunt coerente, relevante și ajustate la nevoile comunității locale. Un alt element esențial al utilizării analizei ex-ante este și nivelul mai mare de implicare și participare a părților interesate. Aplicarea corectă a metodologiei permite ca toate politicile publice să fie elaborate într-un mod participativ și transparent. Este important ca persoanele care sunt afectate de intervențiile autorităților să fie implicate la toate etapele de elaborare.

La rândul său, analiza ex-post reprezintă un exercițiu de evaluare a modului în care intervențiile autorităților ating sau nu obiectivele stabilite inițial. Analiza ex-post examinează nu doar ce și cum s-a întâmplat, dar și de ce anumite lucruri s-au întâmplat și cuantifică cât de mult s-au schimbat lucrurile ca urmare directă a măsurilor întreprinse de către autorități. Un avantaj al utilizării analizei ex-post este încorporarea lecțiilor învățate în procesul de implementare a documentelor pentru creșterea eficienței viitoarelor intervenții ale autorităților. Evaluarea indicatorilor de reziliență a arătat faptul că există o capacitate redusă de a învăța lecții ca urmare a producerii unor anumite dezastre, în rezultat, multe concluzii nu sunt integrate în intervențiile autorităților din cauza lipsei dovezilor și evidențelor. Analiza ex-post ar putea deveni acel mecanism practic care să permită dezvoltarea abilităților practice de pregătire și răspuns, inclusiv ca urmare a evenimentelor deja experimentate.

Acțiuni prioritare:

- Instruirea funcționarilor publici în utilizarea metodologiei ex-ante și ex-post de evaluare a impactului politicilor publice.
- Pilotarea ghidului ex-ante și ex-post de evaluare a impactului politicilor publice la nivel local.
- Identificarea mecanismelor inovatoare de implicare a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local.
- Alinierea politicilor locale la Agenda 2030 și la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

Obiectivul specific 1.2: Elaborarea planurilor de pregătire, prevenire, răspuns și recuperare.

Integrarea dimensiunii rezilienței în toate documentele de politici (obiectivul specific 1.1) nu anulează importanța existenței unor documente ce abordează direct situațiile excepționale și de urgență la nivelul comunităților locale. În acest sens, se recomandă inițierea tranziției de la planificarea bazată pe pericole, la planificarea bazată pe riscuri. Această abordare presupune analiza probabilității și impactului potențialelor evenimente de șoc și identificarea măsurilor preventive pentru diminuarea riscurilor și protejarea tuturor locuitorilor.

Procesul de elaborare a acestor planuri este îngreunat de faptul că nu există o metodologie clară de evaluare a riscurilor, atât la nivel național, cât și la nivel local. Acest lucru afectează negativ abilitatea autorităților publice de anticipare a situațiilor excepționale și de urgență și de planificare a celor mai optime măsuri pentru diminuarea pierderilor.

Conform programului de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale, în anii 2020 și 2021, autoritățile publice locale au adresat Guvernului și Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne peste 240 de cereri în vedere acordării ajutoarelor financiare și materiale pentru înlăturarea consecințelor situațiilor excepționale. În prezent, autoritățile centrale sunt percepute ca principalii actori în activitățile de răspuns și recuperare. Realizarea acestui obiectiv are drept scop schimbarea acestei paradigme. Este

important de consolidat profilul autorităților publice locale în domeniul dezvoltării rezilienței.

Acțiuni prioritare:

- Integrarea abordării de reducere a riscurilor de dezastre în Planul Urbanistic General al Municipiului Chișinău.
- Crearea unui mecanism multi-disciplinar pentru a aborda comprehensiv reducerea riscului la dezastre, inclusiv cu participarea primăriilor din suburbii.
- Elaborarea metodologiei de evaluare a riscurilor la nivel local.
- Elaborarea și actualizarea scenariilor de risc pentru municipiul Chișinău
- Cartografierea „defecțiunilor în lanț” între diferite elemente de infrastructură urbană
- Dezvoltarea platformei care să asigure schimbul de informații cu privire la riscuri/scenarii între instituțiile statului.

4.1.2. Obiectivul general 2: Instituționalizarea unui mecanism sistematic de analiză a investițiilor publice.

Obiectivul specific 2.1: 100% din investițiile publice au la bază analize cost-beneficiu, toate fiind prioritizate într-o listă universală a proiectelor de investiții.

Rezultatele mai puțin satisfăcătoare și întârzierile proiectelor de investiții publice, evidențiază necesitatea îmbunătățirii capacității de evaluare a proiectelor. Un proces ad-hoc, fără o analiză detaliată și uniformizată asupra tuturor investițiilor publice nu contribuie la îmbunătățirea rezilienței la nivel local. Care este mecanismul care permite autorităților locale să decidă ce este mai prioritar, reabilitarea unui trotuar, schimbarea rețelelor de apă și canalizare sau modernizarea iluminatului public? Răspuns la aceste întrebări poate fi obținut doar dacă toate proiectele de investiții publice sunt analizate în baza unor criterii care permit cuantificarea costurilor și beneficiilor și înțelegerea modului în care proiectul contribuie la îmbunătățirea rezilienței.

Scopul instituirii unui mecanism general de evaluare în baza unor criterii obiective va permite identificarea celor mai bune și celor mai calitative proiecte. Astfel, cresc șansele pentru asigurarea unui nivel mai înalt de eficiență a banului public, dar și unei corelări mai bune dintre prioritățile autorității publice locale și nevoile cetățenilor din comunitate. Totodată, generarea unei liste universale, ar trebui să simplifice procesul de accesare a fondurilor externe, în condițiile în care la nivelul autorității locale vor fi generate proiecte investiționale ce conțin toate documentațiile necesare.

Crearea listei universale de proiecte, pe lângă facilitarea prioritizării investițiilor publice, va crește și nivelul de transparență a proiectelor investiționale. Proiectele de investiții publice trebuie să fie publicate și diseminate publicului larg înainte de finalizarea implementării acestora. Acest fapt ar permite și o monitorizare și o evaluare mai bună a proiectelor. Totodată, la momentul actual, cetățenii nu sunt implicați și consultați suficient la etapa propriu-zisă de executare a lucrărilor.

Primăria municipiului Chișinău a lansat portalul dedicat proiectelor și programelor desfășurate de autoritatea publică locală *proiecte.chisinau.md*, dar la această etapă portalul prezintă lista proiectelor deja finalizate. Prin urmare, portalul joacă preponderent un rol de informare a cetățenilor și mai puțin un rol de a încuraja și stimula participarea cetățenilor în planificarea și executarea diferitor proiecte. În acest sens, se recomandă extinderea funcționalității acestui portal, pentru a permite implicarea cetățenilor în procesul selectării și prioritizării proiectelor de investiții publice.

Modul în care este măsurată performanța la nivel local, de asemenea ar trebui să fie ajustată. În prezent, sistemul de guvernare este orientat spre alocarea de resurse, de regulă, pe proiecte grandioase, care nu întotdeauna contribuie la creșterea rezilienței urbane. Finanțarea, de fapt, ar trebui să încurajeze inovația și obținerea de rezultate mai bune. Totodată, un element important este ca sursele financiare economisite prin îmbunătățirea rezilienței la nivel local, să fie reinvestite în continuare pentru stimularea și mai mare a realizării acțiunilor de prevenire.

Acțiuni prioritare:

- Instituirea unui mecanism de evaluare a tuturor proiectelor investiționale care va permite cuantificarea costurilor, beneficiilor și impactului asupra rezilienței urbane.
- Elaborarea unei liste universale cu toate proiectele de investiții publice.
- Publicarea întregului dosar al proiectelor investiționale înainte de inițierea executării lucrărilor.
- Implicarea cetățenilor nu doar la etapa inițială de stabilire a proiectelor prioritare, dar la toate etapele de executare a lucrărilor.

Obiectivul specific 2.2: Alocarea a 5% din bugetul municipiului pentru măsurile de prevenire a dezastrelor.

Îmbunătățirea procesului de elaborare și implementare a politicilor publice și crearea unei liste universale a proiectelor de investiții va facilita identificarea măsurilor de prevenire a dezastrelor. Scopul acestui obiectiv este schimbarea accentului de la acțiunile de răspuns și recuperare spre acțiunile de pregătire și prevenire. Un sistem de guvernare axat pe gestionarea situațiilor de urgență este conceput să intervină doar după ce comunitatea deja se confruntă cu un anumit dezastru. Pe când un sistem axat pe prevenirea dezastrelor, încearcă să diminueze producerea unor anumite riscuri la etape incipiente. Astfel, în loc să fie prioritizate

achiziționarea stingătoarelor de incendiu, se încurajează instalarea alarmelor de fum. Toate investițiile publice efectuate de primărie ar trebui să ofere un răspuns clar privind modul în care proiectul respectiv contribuie la îmbunătățirea rezilienței urbane.

Totodată, proiectul bugetului elaborat de către primărie ar putea conține informație adițională privind acțiunile care vor fi executate și care sunt destinate exclusiv pentru pregătirea și prevenirea unor anumite situații.

Alocarea unui buget destinat exclusiv măsurilor de pregătire și prevenire ar trebui să genereze și o competiție între diferite proiecte elaborate, fie de către direcțiile din cadrul primăriei sau de către cetățeni sau societatea civilă. O măsură complementară ar fi, ca în cazul bugetării participative utilizate de către primăria Chișinău să fie inclus un criteriu adițional care să țintească îmbunătățirea rezilienței urbane.

Acțiuni prioritare:

- Alocarea unui buget anual destinat măsurilor de prevenire și pregătire.
- Includerea măsurilor de reziliență ca o condiție pentru bugetarea participativă.
- Integrarea obiectivelor de reziliență în exercitiul de elaborare a bugetului la nivel local.

4.1.3. Obiectivul general 3: Consolidarea capacității sociale pentru reziliență

Obiectivul specific 3.1: 100% din toate datele deținute și colectate de primărie sunt publicate pe portalul transparenței.

Portalul transparenței lansat de primărie trebuie să devină un actor important în îmbunătățirea rezilienței urbane. Portalul va avea un rol dual: (i) să genereze date relevante pentru funcționarii publici implicați în elaborarea și implementarea politicilor publice și (ii) să sporească nivelul înțelegere a cetățenilor, societății civile și altor părți interesate despre riscurile și măsurile de prevenire a acestora.

Iar în condițiile în care există un număr mare de întreprinderi municipale care generează multiple seturi de date, se recomandă conectarea și integrarea acestora în noul portal de date creat. Rolul oricărui portal de date este să simplifice și să ușureze accesul la date, astfel, acesta ar trebui să generalizeze toate datele generate și colectate de către primăria municipiului Chișinău.

Acțiuni prioritare:

- Extinderea funcționalității portalului transparenței, inclusiv asigurând interoperabilitatea cu toate direcțiile și întreprinderile municipale.
- Transparentizarea activității tuturor întreprinderilor municipale

Obiectivul specific 3.2: Fortificarea capacităților grupurilor țintă: cetățenii, societatea civilă, sectorul privat în gestionarea situațiilor de urgență și excepționale.

Efortul autorității publice locale trebuie să conțină o puternică componentă de implicare a sectorului privat, a societății civile și altor grupuri de cetățeni în procesele de reducere a riscurilor la dezastre și acțiunilor de îmbunătățire a rezilienței urbane.

Publicarea datelor și scenariilor de risc (obiectivul specific 3.1) este un pas în direcția corectă, dar acest lucru ar trebui complementat cu eforturi adiționale din partea autorității locale de a informa pro-activ locuitorii municipiului despre procedurile standard de răspuns în cazul producerii unui anumit dezastru. Campaniile de informare ar trebui să scoată în evidență rolul fiecărui cetățean și importanța implicării individuale în prevenirea și reducerea efectelor situațiilor de urgență. Autoritățile publice, de sine stătător, niciodată nu vor fi în stare să asigure un nivel suficient de reziliență. Cooperarea între diferiți actori și participarea cetățenilor reprezintă ingrediente importante în acest proces.

Acțiuni prioritare:

- Realizarea activităților de informare, sensibilizare și conștientizare a populației privind importanța măsurilor ce țin de gestionarea eficientă a situațiilor de urgență și excepționale.
- Stabilirea parteneriatelor cu organizațiile societății civile interesate de îmbunătățirea rezilienței orașului, inclusiv pentru dezvoltarea componentei voluntariatului în acest domeniu.

Studiu de caz: De ce furtuna i-a luat prin surprindere pe meteorologi?

Serviciul Hidrometeorologic de Stat informează că în seara zilei de 25 iulie spre Republica Moldova s-a deplasat un front atmosferic rece și în contrastele de temperaturi înalte a contribuit la schimbarea bruscă a vremii, care s-a caracterizat prin averse slabe, descărcări electrice, intensificări de vânt și vijelie. Avertizarea a fost transmisă la 20:25 către toate entitățile beneficiare conform schemei de difuzare a informației. Cu toate acestea, marea majoritate a populației a fost luată prin surprindere atunci când vijelia s-a intensificat semnificativ în jurul orei 21:30.

Pe lângă cetățeni și autoritatea locală nu a fost pe deplin pregătită. În acest context, se recomandă revizuirea integrală a protocoalelor, astfel încât și cetățenii, dar și autoritățile publice locale să fie informate în timp util privind eventualele schimbări ale condițiilor meteo.

4.1.4. Obiectivul general 4: Îmbunătățirea cooperării intersectoriale pentru creșterea rezilienței urbane

Obiectivul specific 4.1: Integrarea rezilienței în dialogul și cooperarea cu alte autorități publice

Una dintre provocările majore la creșterea rezilienței urbane este cooperarea și dialogul între persoane juridice cu statut și ierarhie diferită. De regulă, relațiile dintre diferite instituții publice pot fi extrem de complicate, fiind înrăutățite inclusiv și de factorul politic. Iar când infrastructura care trebuie gestionată, depășește și hotarele administrative, atunci situația devine și mai complicată. Cu toate acestea, există exemple pozitive (ex. ruta de troleibuz Chișinău - Ialoveni) atunci când autoritățile locale reușesc, prin efort comun, să identifice soluții optime de co-gestionare și conlucrare în anumite domenii.

Tot în cadrul acestui obiectiv va fi abordată și cooperarea cu autoritățile centrale. De exemplu, partajarea datelor și informațiilor între Primăria Chișinău și Serviciul Hidrometeorologic de Stat (SHS) ar trebui îmbunătățită. Furtuna din capitală din data de 25 iulie 2023, a subliniat faptul că nu există canale sigure de dialog și partajare de informații între autoritatea locală și SHS. În acest context, se recomandă revizuirea integrală a protocoalelor, astfel încât și cetățenii, dar și autoritățile publice locale să fie informate în timp util privind eventualele schimbări ale condițiilor meteo.

În condițiile în care la nivel național a fost aprobat Programul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025, acesta stabilind obiective ambițioase care vor necesita implicarea activă a autorităților publice locale, este important să existe mecanisme clare care să permită conlucrarea dintre Primăria Chișinău și Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență. Atât modernizarea sistemului național de pregătire, cât și sporirea capacității operaționale nu vor putea fi atinse fără participarea autorităților publice locale.

Acțiuni prioritare:

- Stabilirea procedurilor pentru gestionarea infrastructurii verzi și albastre care depășește hotarele administrative ale orașului Chișinău.
- Revizuirea integrală a protocoalelor de comunicare și partajare a datelor între Primăria Chișinău și SHS.
- Colaborarea cu autoritățile publice centrale pentru implementarea acțiunilor din Programul național relevante pentru autoritatea publică locală.

Studiu de caz: Reziliența transportului public îmbunătățită prin dialog și cooperare

Locutorii din Ialoveni, ani de zile au solicitat transport public de la primăria municipiului Chișinău. Dar în condițiile în care, Ialoveni nu face parte din municipiul Chișinău, atât autoritatea locală, cât și prestatorul de servicii invocau dificultăți administrative și tehnice pentru lansarea unei asemenea rute. Dar în anul 2019, s-a reușit atât Consiliul Municipal Chișinău, cât și Consiliul Orașenesc Ialoveni au susținut decizia de lansare a unei noi rute, identificând soluții pentru problemele invocate anterior.

Obiectivul specific 4.2: Stabilirea parteneriatelor cu orașe din țară și de peste hotare privind schimbul de experiență în realizarea măsurilor de reziliență urbană.

Inițiativa Orașe Reziliente 2030 oferă un set de instrumente și cunoștințe de ghidare care contribuie la o mai bună înțelegere atât a riscurilor, cât și a măsurilor de consolidare a rezilienței. În acest context, municipiul Chișinău, fiind și prima localitate din Republica Moldova care a aderat la această inițiativă, poate juca un rol regional important în partajarea de experiență și a rezultatelor obținute până la moment. În același timp, participarea în diverse rețele regionale, cu parteneri cu experiență în domeniul rezilienței urbane, schimbărilor climatice, obiectivelor de dezvoltare durabilă poate impulsiona și accelera preluarea bunelor practici.

În general, stabilirea de parteneriate cu alte orașele, atât la nivel național, cât și internațional, poate contribui semnificativ la dezvoltarea și implementarea actualei strategii. Schimbul de bune practici, oferă o oportunitate de a învăța din experiențele altora și de a utiliza expertiza pentru îmbunătățirea rezilienței locale.

Acțiuni prioritare:

- Consolidarea mecanismului de peer-learning cu orașele din țară și de peste hotare.
- Participarea la cursuri de instruire (atât la nivel național, cât și la nivel local).

5. Costuri⁵

5.1. Mobilizarea resurselor pentru gestionarea riscurilor de dezastre

Un alt aspect important care condiționează buna implementare a unui asemenea document este capacitatea autorității locale de a mobiliza toate resursele necesare pentru realizarea și atingerea obiectivelor stabilite. Pe lângă resursele financiare, care de regulă reprezintă cea mai mare provocare pentru orice autoritate publică locală, se recomandă alocarea atenției și la celelalte tipuri de resurse precum: resursele umane, bunurile și serviciile esențiale implementării acțiunilor, resursele de informații și date, dar și timpul necesar pentru atingerea scopurilor.

Avantajele unei bune mobilizări a resurselor sunt:

- asigură o abordare coerentă și consecventă cu potențialii parteneri de dezvoltare;
- permite o comunicare clară și transparentă cu toți actorii implicați;
- reduce fragmentarea resurselor și așa limitate;
- îmbunătățește mecanismul de planificare bugetară, asigurând din timp resursele financiare pentru realizarea acțiunilor;
- asigură o prioritizare mai bună a proiectelor, alocând resursele pe intervențiile care generează cel mai pozitiv impact.

5.2. Programele bugetare

Resursele financiare necesare pentru implementarea prezentei strategii vor fi alocate, în primul rând din bugetul municipiului Chișinău. Obiectivele generale vor fi corelate cu un program/subprogram bugetar pentru o mai bună aliniere între prioritățile de politici și resursele financiare.

Adițional la resursele interne, vor fi identificate și surse externe de finanțare acordate de parteneri de dezvoltare și/sau donatori. În acest sens, primăria municipiului Chișinău va utiliza planul de acțiuni și indicatorii stabiliți pentru a asigura o mobilizare a resurselor, inclusiv cele financiare pentru acoperirea costurilor de implementare.

Programele/subprogramele bugetare care ar trebui să asigure finanțarea implementării prezentei strategii sunt:

- Exercițarea guvernării;
- Gestionarea fondurilor de rezervă și de intervenție;
- Dezvoltarea drumurilor;
- Protecția mediului;
- Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale;
- Ocrotirea sănătății.

⁵ Costurile vor fi detaliate după validarea acțiunilor propuse în planul de acțiuni

6. Riscuri de implementare

Riscul	Impactul	Probabilitatea	Măsurile de diminuare a riscurilor
Interes limitat și o asumare slabă a răspunderii de către funcționarii publici privind valoarea adăugată a integrării rezilienței în procesele decizionale.	Înalt	Medie	<ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea sesiunilor de formare și programe de conștientizare pentru funcționarii publici, pentru îmbunătățirea înțelegerii importanței și beneficiilor integrării rezilienței. • Elaborarea procedurilor clare care subliniază valoarea și importanța rezilienței și detaliază mecanismul practic de integrare a rezilienței în activitățile de zi cu zi. • Implicarea părților interesate în procesul decizional.
Coordonarea și coerența slabă cu reformele guvernamentale conexe.	Mediu	Medie	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unui proces participativ de elaborare a politicilor, în mod particular prin implicarea plenară a actorilor guvernamentali implicați în implementarea reformelor ce țin de administrația publică locală și reforma managementului finanțelor publice. •
Insuficiența resurselor financiare alocate pentru implementarea programului sau întârzieri în alocarea fondurilor.	Înalt	Înaltă	<ul style="list-style-type: none"> • Includerea acțiunilor prioritare în bugetul municipiului. • Instituirea unui mecanism de evaluare a tuturor proiectelor investiționale care va permite cuantificarea costurilor și beneficiilor și impactului

			<p>asupra rezilienței urbane.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unei liste universale cu toate proiectele de investiții publice. • Generarea și popularizarea rezultatelor benefice obținute de către primărie ca urmare a îmbunătățirii rezilienței. • Implicarea donatorilor pentru susținerea plină a obiectivelor strategiei.
<p>Dezinteresul cetățenilor și altor actori din societatea civilă privind valoarea adăugată a implementării acestei strategii.</p>	Mediu	Înaltă	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicarea clară a beneficiilor implementării strategiei cetățenilor, reprezentanților societății civile și altor părți interesate. • Organizarea evenimentelor și activităților menite să crească cunoștințele publicului larg cu privire la relevanța și importanța îmbunătățirii rezilienței urbane. • Crearea materialelor educaționale (ex. broșuri, infografice) pentru a explica reziliența într-un limbaj simplu și ușor de înțeles. • Stabilirea parteneriatelor cu organizațiile societății civile interesate de îmbunătățirea rezilienței orașului, inclusiv pentru dezvoltarea componentei voluntariatului în acest domeniu. • Organizarea întâlnirilor regulate cu reprezentanții organizațiilor societății civile pentru a discuta activitățile realizate și pentru a primi feedback-ul

			acestora.
--	--	--	-----------

7. Autorități/instituții responsabile

8. Proceduri de raportare

Primăria municipiului Chișinău, prin intermediul direcțiilor generale, va coordona toate acțiunile prevăzute în prezenta strategie și planul de acțiuni. Pentru măsurarea progresului înregistrat la implementarea acțiunilor, direcțiile generale vor elaborat atât rapoarte de monitorizare, cât și rapoarte de evaluare.

- **Monitorizarea:** Rapoartele de monitorizare vor fi elaborate anual. Acestea vor descrie gradul de realizare a activităților, resursele utilizate și produsele obținute. Documentul va compara rezultatele obținute în procesul de implementare a programului cu cele planificate la etapa inițială. Aceste rezultate vor permite actorilor implicați să ajusteze procesul curent de implementare a documentului de politici. Secția analiză și monitorizare a domeniilor de ramură va elabora rapoartele de monitorizare cu sprijinul tuturor direcțiilor care sunt responsabile de acțiunile planificate. Raportul de monitorizare va fi prezentat Primarului general, ulterior fiind publicat și pe pagina web a primăriei.
- **Evaluarea:** Se planifică să fie elaborate două rapoarte de evaluare. Primul raport de evaluare va fi elaborat la finisarea implementării planului de acțiuni pentru perioada 2024-2027. Ce de-al doilea raport, va fi elaborat la finisarea implementării întregii strategii și celui de-al doilea plan de acțiuni pentru perioada 2027-2030. Rapoartele de evaluare vor descrie gradul și modul de realizare a obiectivelor, vor analiza cauzele schimbărilor obținute și vor stabili oportunitatea elaborării unor noi intervenții în acest domeniu.

9. Planul de acțiuni pentru perioada 2024-2027

Acțiuni	Indicatori	Costuri de implementare ⁶	Termen de realizare	Instituția responsabilă ⁷
Obiectiv general 1: Consolidarea capacității organizaționale de gestionare a riscurilor				
Obiectiv specific 1.1: 100% din politicile publice elaborate și aprobate de către primăria municipiului Chișinău în anul 2030 utilizează metodologia de analiză ex-ante și ex-post de evaluare a impactului politicilor publice.				
Acțiunea 1.1.1. Elaborarea planului de dezvoltare a capacităților pe termen mediu	raportul privind necesitățile de formare elaborat planul de dezvoltare a capacităților pe termen mediu aprobat		Trimestrul II, 2024	
Acțiunea 1.1.2. Instruirea funcționarilor publici în utilizarea metodologiei ex-ante și ex-post de	4 sesiuni de instruire realizate anual		Trimestrul IV, 2025	

⁶ Costurile vor fi detaliate după validarea tuturor acțiunilor din plan.

⁷ Instituțiile responsabile vor fi stabilite după validarea acțiunilor din plan.

evaluarea a impactului politicilor publice	80 funcționari instruiți anual			
Acțiunea 1.1.3. Pilotarea ghidului ex-ante și ex-post de evaluare a impactului politicilor publice la nivel local.	1 propunere de politică publică elaborată utilizând ghidul ex-ante 1 politică publică evaluată utilizând ghidul ex-post		Trimestrul IV, 2024	
Acțiunea 1.1.4. Pașaportizarea și revizuirea tuturor documentelor de politici la nivel local pentru alinierea acestora la Agenda 2030 și obiectivele de dezvoltare durabilă	raportul de evaluarea a documentelor de politici existente elaborat		Trimestrul IV, 2025	
Acțiunea 1.1.5. Instituirea unui mecanism care va asigura că lecțiile din eșecurile trecute vor fi învățate, iar concluziile vor fi integrate în procesele viitoare	mechanism instituit și pe deplin funcțional rapoarte ca urmare a dezastrelor elaborate și publicate		Trimestrul II, 2026	
Obiectiv specific 1.2: Elaborarea planurilor de pregătire, prevenire, răspuns și recuperare				

Indicator al obiectivului specific 1.2:
 Harta riscurilor pentru municipiul Chișinău este publicată și actualizată periodic.
 Planurile de pregătire și răspuns sunt publicate și diseminate publicului larg.

Ațiunea 1.2.1. Elaborarea metodologiei de evaluare a riscurilor la nivel local	metodologia de evaluare elaborată și aprobată		Trimestrul IV, 2024	
Ațiunea 1.2.2. Elaborarea scenariilor de risc pentru municipiul Chișinău	Scenariile de risc au fost elaborate cel puțin pentru următoarele riscuri: <ul style="list-style-type: none"> • pandemiile • poziționarea în zona seismică (pericolul de cutremure de pământ 7-9 grade pe scara Richter); • inundații în caz de revărsare a apelor • alunecările de teren 		Trimestrul II, 2025	
Ațiunea 1.2.3.	mecanism elaborat		Trimestrul II, 2025	

Proiectarea și implementarea sistemelor eficiente de management al riscurilor în baza căreia se identifică, evaluează, monitorizează și raportează sistematic riscurile la nivelul municipiului Chișinău	exerciții pilot realizate			
Acțiunea 1.2.4. Elaborarea și publicarea hărților pentru cele mai probabile pericole pentru municipiul Chișinău	hărțile cu riscuri publicate pe pagina web a primăriei municipiului Chișinău		Trimestrul II, 2025	
Acțiunea 1.2.5. Cartografierea „defecțiunilor în lanț” între diferite elemente de infrastructură urbană	raportul de cartografiere elaborat și publicat		Trimestrul IV, 2025	
Acțiunea 1.2.6. Crearea unui mecanism multi-disciplinar pentru abordarea comprehensivă a reducerii riscurilor în municipiul Chișinău.	mechanism funcțional creat, inclusiv cu participarea primarilor din suburbiile municipiului Chișinău		Trimestrul IV, 2025	
Acțiunea 1.2.7. Pilotarea mecanism multi-disciplinar pentru abordarea comprehensivă a reducerii riscurilor în municipiul Chișinău.	mechanism pilotat		Trimestrul IV, 2026	

Acțiunea 1.2.8. Elaborarea planurilor de pregătire, prevenire, răspuns și recuperare	planuri elaborate și publicate		Trimestrul IV, 2025	
Acțiunea 1.2.9. Evaluarea riscului seismic și implicarea părților interesate în identificarea opțiunilor de reducere a riscurilor pentru clădirile existente	evaluare seismică efectuată pentru clădirile publice, instituțiile medicale, instituțiile de învățământ		Trimestrul IV, 2026	
Acțiunea 1.2.10. Evaluarea nivelului de acoperire cu asigurări a clădirilor din oraș	Evaluare elaborată		Trimestrul I, 2027	
Acțiunea 1.2.11. Elaborarea listei infrastructurii critice din municipiul Chișinău	Lista a fost elaborată Toate elementele infrastructurii critice au fost identificate		Trimestrul I, 2027	
Obiectiv general 2: Instituționalizarea unui mecanism sistematic de analiză a investițiilor publice				
Obiectiv specific 2.1: 100% din investițiile publice au la bază analize cost-beneficiu, toate fiind prioritizate într-o listă universală a proiectelor de investiții.				
Acțiunea 2.1.1. Instituirea mecanismului de evaluare a tuturor proiectelor investiționale care va permite cuantificarea costurilor și	mechanism instituit și utilizat de către direcțiile generale ale primăriei		Trimestrul I, 2026	

beneficiilor și impactul asupra rezilienței urbane.	municipiului Chișinău			
Ațiunea 2.1.2. Publicarea întregului dosar al proiectelor investiționale înainte de inițierea executării lucrărilor	100% din proiecte de investiții publicate pe pagina web a primăriei înainte de inițierea lucrărilor de executare		Trimestrul IV, 2024	
Ațiunea 2.1.3. Elaborarea listei universale a proiectelor	lista universală a proiectelor de investiții publice elaborată		Trimestrul I, 2026	
Ațiunea 2.1.4. Implicarea cetățenilor și organizațiilor societății civile în activități de monitorizare a realizării proiectelor de investiții publice	neregulile depistate de către cetățeni introduse în rapoartele de monitorizare și evaluare elaborate de către primăria municipiului Chișinău vizitele de inspectare a proiectelor de investiții publice permit participarea		Trimestrul IV, 2024	

	cetățenilor			
Obiectiv specific 2.2: 5% din bugetul municipiului alocate pentru măsurile de prevenire a dezastrelor.				
Acțiunea 2.2.1. Includerea rezilienței ca o condiție obligatorie pentru programul de bugetare participativă	condițiile de eligibilitate pentru programul de bugetare participativă revizuite		Trimestrul II, 2024	
Acțiunea 2.2.2. Asigurarea legăturii între bugetul municipal și planurile de pregătire, prevenire, răspuns și recuperare	finanțarea prioritară a măsurilor incluse în planurile de pregătire și prevenire dezbateră publică a măsurilor de pregătire și prevenire la etapa elaborării bugetului municipal		Trimestrul II, 2026	
Acțiunea 2.2.3. Analiza oportunității oferirii stimulentei pentru dezvoltatori/ întreprinderi/ organizațiile societății civile/cetățeni care investesc în reziliență	analiză elaborată mecanism pilotat		Trimestrul II, 2026	

<p>Acțiunea 2.2.4. Integrarea obiectivelor de reziliență în exercițiul de elaborare a bugetului la nivel local.</p>	<p>obiectivele de reziliență sunt reflectate în bugetul aprobat la nivelul municipiului</p>		<p>Trimestrul IV, 2024</p>	
<p>Acțiunea 2.2.5. Publicarea bugetului aprobat, inclusiv nota narativă cu explicații privind cum sursele financiare alocate pentru proiectele de investiții contribuie la îmbunătățirea rezilienței</p>	<p>proiectul bugetului și nota narativă detaliată publicată</p>		<p>Trimestrul IV, 2024</p>	
<p>Obiectiv general 3: Consolidarea capacității sociale pentru reziliență</p>				
<p>Obiectiv specific 3.1: 100% din toate datele deținute și colectate de primărie sunt publicate pe portalul transparenței.</p>				
<p>Acțiunea 3.1.1. Extinderea funcționalității portalului transparenței, asigurând interoperabilitatea cu toate direcțiile și întreprinderile municipale.</p>	<p>direcțiile generale și întreprinderile municipale sunt conectate la portalul transparenței</p>		<p>Trimestrul III, 2026</p>	
<p>Acțiunea 3.1.2. Transparentizarea activității tuturor întreprinderilor municipale</p>	<p>publicarea rapoartelor financiare și altor indicatori relevanți pe portalul transparenței</p>		<p>Trimestrul IV, 2025</p>	

Acțiunea 3.1.3 Dezvoltarea platformei electronice privind partajarea informației privind măsurile de reziliență între Primăria Chișinău și suburbii	platformă electronică dezvoltată și lansată		Trimestrul IV, 2027	
Obiectivul specific 3.2: Fortificarea capacităților grupurilor țintă: cetățenii, societatea civilă, sectorul privat în gestionarea situațiilor de urgență și excepționale.				
Acțiunea 3.2.1. Dezvoltarea unui program local destinat pregătirii cetățenilor pentru eventuale dezastră (ex. program destinat pentru președinții asociațiilor de bloc, pentru companiile cu peste 50 de angajați)	program local elaborat și dezvoltat		Trimestrul II, 2027	
Acțiunea 3.2.2. Desfășurarea campaniilor de informare cu privire la siguranța cetățenilor și reducerea riscului la dezastră (informație despre riscuri, scenarii și potențiale pericole)	campanii de informare lansate		Trimestrul IV, 2026	
Acțiunea 3.2.3. Organizarea simulărilor anuale pentru pregătirea cetățenilor pentru eventuale dezastră	un exercițiu de simulare pe an realizat		Trimestrul IV, 2027	
Acțiunea 3.2.4. Lansarea inițiativei sectoarelor reziliente pentru fiecare regiune a municipiului Chișinău	inițiativa lansată buget dedicat fiecărei preturi destinat măsurilor		Trimestrul III, 2027	

	de reziliență			
Acțiunea 3.2.5. Identificarea mecanismelor inovatoare de implicare a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local privind reziliența	100% din proiectele menite să crească reziliența consultate și dezbătute cu cetățenii și organizațiile societății civile		Trimestrul III, 2027	
Acțiunea 3.2.6. Organizarea evenimentelor de informare și mediatizare privind rezultatele pozitive obținute ca urmare a implementării reformelor în domeniul controlului financiar public intern	2 evenimente publice organizate anual		Trimestrul III, 2025	
Acțiunea 3.2.7. Promovarea istoriilor de succes și partajarea bunelor practici în îmbunătățirea rezilienței urbane	3 activități organizate anual		Trimestrul III, 2026	
Obiectiv general 4: Îmbunătățirea cooperării intersectoriale pentru creșterea rezilienței urbane				
Obiectivul specific 4.1 Integrarea rezilienței în dialogul și cooperarea cu alte autorități publice				
Acțiunea 4.1.1. Stabilirea procedurilor pentru gestionarea infrastructurii verzi și albastre care	proceduri elaborate mecanism pilotat		Trimestrul III, 2025	

depășește hotarele administrative ale orașului Chișinău				
Ațiunea 4.1.2. Revizuirea protocoalelor de comunicare și partajare a datelor între Primăria Chișinău și SHS	protocoale de partajare a datelor stabilite		Trimestrul III, 2024	
Ațiunea 4.1.3 Stabilirea unui dialog sistematic cu autoritățile publice pentru generarea de input relevant pentru îmbunătățirea rezilienței urbane	mecanism funcțional de dialog și colaborare elaborat și aplicat		Trimestrul III, 2026	
Obiectivul specific 4.2 Stabilirea parteneriatelor cu orașe din țară și de peste hotare privind schimbul de experiență în realizarea măsurilor de reziliență urbană.				
Ațiunea 4.2.1. Stabilirea parteneriatelor cu orașe din țară și de peste hotare	3 parteneriate locale 3 parteneriate internaționale		Trimestrul III, 2026	
Ațiunea 4.2.2. Consolidarea mecanismului de peer-learning cu orașele din țară și de peste hotare	mecanism de peer-learning instituit studii de caz partajate		Trimestrul IV, 2025	
Ațiunea 4.2.3. Participarea la cursuri de instruire (atât la			Trimestrul IV, 2025	

nivel național, cât și la nivel local) în domeniul rezilienței urbane				
Acțiunea 4.2.4. Dezvoltarea ghidurilor și îndrumărilor metodologice pe aspecte specifice activității de reziliență, inclusiv în baza celor mai bune practici internaționale	2 ghiduri elaborate		Trimestrul IV, 2026	

Proiect